„UKRAIŃSKYJ HOŁOS“ Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

Ч. 46. (622.) Неділя, дня 20. грудня 1931. Рік XIII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

Ціна примірника 25 сот.

Рахунки платні й позивні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тимсамим без застороги годиться на це.

Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол., четьрічно. — Для Чехії на рік 72 к. ч., $^{1}/_{2}$ — 40 к. ч. $^{1}/_{4}$—20 к. ч. Для Франції—60 ф. річно, $^{1}/_{2}$ — 35 ф, $^{1}/_{4}$ — 20 ф., Для Німеччини — 10 мар, річно, $^{1}/_{2}$—6 мк. $^{1}/_{4}$ — 3.50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, $^{1}/_{2}$ — 50 б. ф. $^{1}/_{4}$ — 30 б. ф. Для Америки $2^{1}/_{2}$ ам. долярів річно. Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймає.

ПАРАДОКСИ РЕВОЛЮЦІЇ.

II.

Коли нація річ природна, біольоґічна, жива, духово-фізична формація, то у визвольній боротьбі вона висуває психічно-волеві моменти на перший плян. Вони є у безпосередньому звязку з усіми життєвими незаспокоєними домаганнями поневоленого народу в його суспільній, економічній і культурній ділянці життя. Але ці психічно-волеві моменти не так без решти залежні від домагань. Навпаки, вони є в силі оформити їх у певну систему хотіння, вони є силі підсувати таку, а не іншу розвязку, особливо, коли дійсність щораз більше ці домагання замотує. Тому успішні національні революції не були байдужі на суспільно економічні справи, а навіть нераз використували їх для свого успіху. Та інша річ щось використовувати, а інша на тому будувати й засадничо узалежнювати. Годі змірити притягаючу силу „національно-державницької“ ідеї в історичній П.П.С. і провірити популярність її кличів пропаґованих друком і, головно, революційними акціями й актами. Для нас важне питання: чи до цего конечні були спеціяльні конструктивні катеґорії думання? Чи могла ППС виключити „деструктивні?

Траґічно помилково йшов у революцію під стягом ППС той, що був здібний лише до технічних фаєрверків (спец є все спецом — не може бути взором для усіх кадрів), бо не в імя ідеї нації, не в імя хоч на найблищу мету сконкретизованої (й реалізованої водночас) програми покликали його до руху. І в тому було лихо для польської революції, а не в його деструктивізмі. Тут теж кориниться сучасне лихо Польщі, яке виявляється в механічнім розумінні національно-державного життя, як це видно по теперішньому режімі ББ спадкоємців давної ППС. Але ще більше помилково брали орґанізатори ППС у свої ряди (головно доросту) конструктивістів, що в цих самих умовах, а саме в недостачі програми не були в силі виробити свою програму й визволення відкладали на плечі прийдешніх поколінь. Природа не терпить порожнечі. Не йшло про писану, затверджену і. т. д. програму, яку ендеція мала й яку проводила в життя. А колиж ці конструктивісти — революціонери нічого іншого не зуміли поставити, то чим могла ріжнитися їхня робота від роботи їхніх батьків (подібних до наших „також націоналістів“)? „Ударно“ святочною фразою й таємничою міною.

Тимчасом для самого винайдення зовсім нових у своїх умовах (революційно програмових) методів праці вони мусілиби напевно закинути трафаретні прийоми тодішних польських опортуністів — угодовців. Саме в методах, способі ставлення справи і то тої самої справи, біля якої заходилися й явні угодовці конструктивісти в культурно-економічній ділянці. Там могла виказатися евентуальна ріжниця світовідчування, світогляду й воля та змагання протиставитися займанцеві й не йти на ніякі уступки дійсності. Не в осягах річ, але в виховному, суспільно пропагандивному ставленні кожної найдрібнішої, злободневної справи — полягалаби була та ріжниця. Тут місце на другий парадокс, що саме ті тактичні прийоми є політикою кожного історичного національного, революційного руху. Тактика є політикою, то зн. що цих двох справ не вільно різко відмежовувати й узалежнювати від себе! Набере цей парадокс зовсім непарадоксального значіння, коли зважити, що тодішний табор ендеції своїми ідеольоґічними інтерпретаціями кидав Поляків в обійми Росії, а своєю чисто „конструктивістичною“ тактикою викривлював з місця всі самі по собі гливкі, морально-виховні заложення націоналізму. Кожній практичний прийом у праці в національному житті узалежнювали ці конструктивісти від волі займанця й консеквентно йшли при тому на найбільше безсоромні компроміси. Про офіційні „програмові“ угодові декларації провідників ендеції в держ. Думах польські маси може й не все знали докладно (звиш 50% неграмотних) і вони їх не деморалізували. Подібно засібна в гроші й талановиті уми політична пропаганда не могла орґанізувати мас.

Розчарувавбися той, хто сподівавбися, що ця преса „конструктивістів“ мала глибший відзвук у масах. Періпетії польської державности й нинішна польська дійсність свідчать, наскілько недостаточно ця преса сповняла свою ролю: формувати, систематизувати, й спрямовувати куди слід енерґію мас і дати їм остаточні висновки для націон.-державного визволення, тзн. тої проблеми, перед якою стояли польські маси. А хочби й припустити, що преса конструктивістів мала цей духовий звязок із широкими масами, то її кличі падали неначе в порожнечу. А конструктивісти не мали такого орґанізаційного апарату, що карною сіткою, незалежною від жорстокої, чужинецької влади проводивби гідно ці кличі в життя. Без можливости реалізації кличі линули святочними фразами, а на довгі, безпросвітні будні лишалася компромітація ідеї в руках безхребетних компромісовців, Річ ясна, що не йде тут про неможливу в цих умовах реалізацію польських самостійницьких кличів, які ендеція з тактичних оглядів ховала під сукно. Йде про усамостійнення психіки народу, кристалізацію його підсвідомих бажань, відклик до себе самого як до підмету, що має дані протиставитися кожній ворожій силі на зовні. Це все лишалося на словах!

Сьогодні кожному є очевидне, що двигнути ці затуркані, але емоціонально імпульсивні польські маси проти займанця не могли ті Поляки, що відкликувалися до „конструктивізма мас.“ Але не стало це виключно спеціяльністю тодішних польських „деструктивістів“. Коли осінню 1918. р. зовнішні сили змели всіх займанців із польських земель, не скоро й не легко вдалося Полякам опанувати загальний хаос. Трудно є нині оцінювати. наскільки польська революція під прапором ППС здала іспит у державницькому визволенні, як і закріпленні. В усякому разі поверховним і невлучним бувби висновок, що залишки якогось деструктивізму у суспільному житті ППС каже сьогоднішним „Визволенцям“ і робітництву протестувати проти зависоких урядничих платень, й обдарувати польську дійсність тим байдуже ворожим розслоєнням не до ББ, але до імперативу державности взагалі.

Жити не для держави, але з держави (Каси хорих) можуть ті маси, виховувані на кличах соціялізму, що не доведений до комуністичного кінця скошився на поганенькому міщанському опортунізмі.

Національно-державне визволення Поляків вичерпувало в першу чергу відношення народу до займанців, і саме це відношення ділило Поляків на два ворожі табори: НД та ППС.

Тимчасом поняття констуктивізму й деструктивізму очеркують відношення народу до культурно-економічної ділянки життя. Вправді безлічю ниток вяжеться це перше відношення з другим, але цей звязок не може дати критерія для оцінки кадрів цих політичних польських сил зокрема. Тому введення цих понять в основу історичного досліду визвольних змагань польського народу, хоч плястично представляє недавнє минуле Польщі. не дає правдивої причини глибшої ніж деінде устроєвої кризи в Польщі Хід історії визначують ідеї, а не механічне розставлення людей, подібно як силу народу пізнати з величі ідеї, а не з дійсности, яку оглядаємо у прорізі даного моменту.

Використайте чеки Уктоді на висилку жертв нашим інвалідам. Жертвуйте на ренти інвалідам, на протези, лікування й друге!

Sygn. III. I. Pr. 88|31. Wyciąg z dziennika ogólnego posiedzeń Sądu okręgowego w Przemyślu Wydz. III. z dnia 5 grudnia 1931. Nr. 138. Sąd okręgowy w Przemyślu jako Trybunał dla spraw prasowych na posiedzeniu niejawnem dnia 5 grudnia 1931 po wysłuchaniu prokuratora okręgowego, na mocy §. §. 489 i 493 ust. pk. z r. 1873 orzekł: 1) że cała treść artykułu umieszczonego w Nr. 42. z dnia 22 listopada 1931 wychodzącego w Przemyślu czasopisma perjodycznego „Ukrainskyj Hołos“ w artykule pod tytułem: „Konskrypcja“ od słów „Wy pamiatajete“ do słowa „prykazuju“ od słowa „Otóż“ do słowa „wpyszytsia“, następne dwa wyrazy po słowie „taj“, b) w artykule pod tytułem „Z żytja Hałyczyny“ na stronie 4-ej od słowa „czytaj“ do słowa „kresów“, c) w artykule pod tytułem „Pered spysom naselennja“ od słów „Ne je dla“ do słowa „interesiw“, zawierają znamiona występku z § 300 u. k. z § 305 u. k. przekroczenia z § 308 uk., 2) konfiskatę powyższego numeru czasopisma „Ukraińskyj Hołos“ jest usprawiedliwioną. 3) że rozpowszechnianie rzeczonych artykułów jest wzbronione. — Zarazem poleca się Redakcji czasopisma „Ukraińskyj Hołos“, by po myśli §. 20, ust. pras. z dn. 17. XII. 1862 Nr. 6. Dz. ust. państw. austr. z 1863, treść tego orzeczenia „bez powodów“ na pierwszej stronie najbliższego numeru swego czasopisma bezpłatnie umieściła, Przewodniczący: Baldini wr. Protokulant: Mr. Malec wr. Za zgodność: Bieńko.

З життя Дубенщини.

Наслідки ліквідації Просвіти. — Потреба кооперативного осередка. — Дальша серія перешкод на кооперативній ниві. — Політичне обличчя Дубенщини. — Зменшення впливів Сельроба. — Брак інтелігентних сил.

I.

Дубенський повіт є одним із тих повітів Волині, в яких влада кілька років тому зліквідувала Просвіту з її філіями і читальнями. В наслідок цього організованої культурно-освітньої праці в цьому повіті, за малими винятками, ніхто не провадить. А коли й бувають випадки, що селяни підготовлять якусь виставу, то старосто, добре відоме нашим читачам зі свого відношення до української кооперації, не дає дозволів на вистави, концерти і т. п.; рівнож не приймає до відома зголошень про відкриття бібліотек-читалень при кооперативах. На жаль треба признати, що частинно цю ділянку занедбують і самі місцеві Українці. Напр. бібліотеки, що лишились після зліквідованої Повітової Просвіти і її філій, як зачуваємо, марнуються десь на складі в одного з членів ліквідаційної комісії. На нашу думку таке марнування просвітянського майна, що може бути пожиточно використане недопустиме. Чиж не можна це в якийсь спосіб полагодити? Одним з таких способів і в сьогоднішніх обставинах одним з найдоцільніших, булаб передача тих бібліотек в розпорядження Української Кооперативної Каси в Дубні та деяким існуючим кооперативам. Рівнож булоб доцільним зголосити відкриття читалень як у Дубні, так і в повіті, на імя приватних осіб, як це напр. є в Костополі і ін. місцевостях того повіту. При помочі читалень покищо хоч у цій формі вдалосьби богато корисного зробити. Лише комусь треба про це подбати.

II.

В минулому році група наших громадян у Дубні робила спроби заснувати Філію Господ. Т-ва „Сільський Господар" у Львові; виконали всі формальности, підписали і внесли статут, але спочатку старосто, а потім воєвідський уряд в леґалізації відмовили. Брак якогось організаційного більшого осередку в Дубні відчувається на кожному кроці; з українських організацій у Дубні є лише недавно заснована Укр. Кооп. Каса, але внаслідок пануючої господарської кризи, членів ця кооператива має мало, а з браку потрібних власних фондів і вкладів розвивається слабонько. Одначе ця к-ва є одиноким українським осередком характеру повітового на Дубенщині, через те особливо заслуговує на підтримку всього українського громадянства повіту. При цій к-ві є організ.-інструкторський відділ, який провадить інструктор. п. Ф. Кузик, енергійний і вправний організатор. Але на жаль і цей осередок Дубенщина власними силами утримати не може з огляду на те, що в його розпорядженні лишилось всього 6 кооператив (частина ще чинних кооп. Дубенщини, що тяготіють до Бродів, організаційно належить до Район. Союзу в Бродах). Ліквідація цього з трудом організованого осередка дуже шкідливо відбиласьби на загальній українській справі в повіті і тому наші центральні установи, як Р. С. У. К і „Народня Торговля" повинні подбати про те, щоби за всяку ціну цей осередок у Дубні лишився.

III

Подані нами в одному з попередніх чисел „Укр. Голосу" відомости про нищення української кооперації на Дубенщині можемо доповнити свіжими відомостями. На організаційні збори в справі заснування нових кооператив старосто не уділює ніяких дозволів, а через те фактично не допускається до повстання нових кооператив. Коли подано прохання про дозвіл на організаційні кооп. збори в Божевичах і в цій справі явився до старости інструктор Кузик, то йому сказали, що на одержання дозволу мусить представити спеціяльне уповноважнення від основоположників. Врешті по довгих перипетіях дозвіл вислано, але на місці одержали його щойно в 7 год. ввечері того дня, коли мали відбутись збори і з тої причини збори, розуміється, не відбулись.

Другий подібний випадок був зі зборами в Бокіймі. В старостві по довгих просьбах сказали, що дозвіл вислали, тимчасом минуло 2 тижні від дня, на який просили дозволу, а його так і не одержали і збори не відбулись.

З тейж кооперативної ділянки знаємо ще такі факти: місцеві неофіційні представники ББ звернулись через третіх осіб до представників закритих кооператив, що коли вони приймуть умови старостства, то всі закриті владою кооперативи негайно відчинять, як рівнож звільнять їх від грошевих кар. Ці умови приблизно такі: 1) кооперативи мають виступити з Р.С.У.К. у Львові, 2) не будуть передплачувати жадних українських часописів крім Укр. Ниви, 3) члени тих кооператив вступлять до ББ згл. ВУО. Представники кооператив, ро зуміється, цих непрошених посередників післалидо біса і справа лишилась по старому, як була: всяка кооперативна праця в тому повіті унеможливлена.

IV.

Політично Дубенщина не є занадто відсталим повітом; навпаки цей повіт має багато цілих громад, як окремих громадян національно досить свідомих і політично вироблених. Бракує їм лише проводу. І колиб не „адміністраційні гаразди" (ясніше кажучи перешкоди), то Дубенщина напевно булаби одним з найкращих наших повітів. Останні переслідування української кооперації значно загальмували культурно-освітній і політичний розвиток українського громадського життя в цьому повіті. З другого боку несправедливі поступовання адміністрації відносно українських організацій, страшна кризва, що в цей спосіб діється населенню, влекшує впливи сельробізму і комунізму, які були тут помітно зменшились.

Сельроб-лівиця („Єдність") має ще чимало прихильників (властиво задурманених голів) у волостях ярославицькій, млинівській і варковецькій; в інших волостях впливи їхні значно змаліли. Впливи соц-радикалів в цьому повіті дуже незначні.

В Дубні тепер нема жадного українського політичного осередку й національні партії не ведуть політичної організаційної роботи. Урухомлення політичної роботи (поруч з загальноосвітньою і економічною), яку повинні розвинути всі національно настроєні елементи Дубенщини, є рівнож конечністю дня.

V.

Доповнюючи наведений незавидний стан річей на Дубенщині, треба признати, що одною з головних причин того є брак незалежних інтелігентних сил, яких у Дубні можна порахувати по пальцям. Під цим оглядом Дубно належить до найбільш, такби мовити, упосліджених повітів. Число працьовників на громадській ниві в останній час зменшилось ще й тим, що кількох з них (як у самому Дубні, так і в повіті) з катеґорії „куди вітер віє" остаточно „самоозначились" і або відійшли від громадської

Ст. Ф.

Картини сучасного села.

Іди, позич вогню!

Старенька бабуня сіла на постелі й закликала:

— Петре, Петре!

Та ніхто не відзивався й вона по хвилі знова закликала:

— Петре, Петре!... Петруню, Петруню!...

Петро піднісся спід печі й протер очі...

— Петруню, Петруню, встань, розпали в печі, бо зимно*..., брр... брр...

— А деж сірники? чим розпалю? — запитався.

— Та нема, Петруню — відказала. — Пошпортай у печі, може ще знайдеш трохи вогню від учера...

Хлопець почав одягатися, а мати кликала дальше:

— Скорше, Петруню, скорше!

— Мамо! — закликав хтось з печі.

— Що, дитино?

— Я змерз...

— Зараз, зараз, Петрусь запалить, буде тепло. А ти, Петруню, накрийно його своїми лахами!

Петрусь зібрав свої шмати й кинув хлопцеві на піч, а сам пішов шукати вогню.

— Мамо, нема нічого — відізвався по хвилі.

Мати зірвалась і побігла сама шукати.

— Є один вуглик — скрикнула радісно — дай паперу.

Хлопець почав шукати та ніде не міг знайти.

— Скорше скорше! — наставала

— Та нема, мамо — спрошувався Петрусь.

— То дай соломи, бо вже гасне.

Почав витягати з постелі солому, та мати закликала сумно:

— Вже згас! Треба буде замерзнути...

А по хвилі докинула:

— Вийдино, Петруню, на двір і подивися, чи не куриться де з комина.

Послухав старенької мами і пішов глядіти, де йде дим з комина.

— Мамо! — закликав по хвилі менший хлопець з печі.

— Що, дитино?

— Я голодний...

— Зараз, зараз, дитинко. Петрусь пішов позичити вогню, розпалить, буде тепло, а я тимчасом поставлю бульби, а на обід бульби й капусти, а на вечір... — і не докінчила, бо увійшов Петрусь з вогнем.

— О, вже є вогонь, буде тепло — скрикнула радісно. — А від кого то, Петруню...?

— Від Степана з потока...

— То ти аж там ходив?

Не відповів нічого й почав розтирати закостенілі руки...

Мати тимчасом роздмухала вогонь. Ще хвилинка, в хаті зробилося ясно.

Петрусь вийшов відмітати сніг, а мати взялася ладити снідання.

— Мамо — закликав знова хлопець плачучи жалісно...

— Що, дитинко? — спитала крізь сльози.

— Я голодний — відповів і розплакався.

— Зараз, зараз, дитинко вже наставляю бульбу.

Хлопець на хвильку успокоївся, а мати говорила до себе півголосно:

...„Соли вже від двох тижнів нема, бульби ще буде на тиждень, капусти також ...а що потому? Сотика нема, роботи нема, а зима ще довга. Треба завчасу Богові духа віддати. Я вже байка, але діти .. — і сльози покотились по зівялому лиці.

— Що ви говорите, мамо? — закликав хлопець вже спокійніший.

— Нічого, дитинко. Кажу, що зараз буде бульба..

А сльози котились дальше.

Спільна блюзка.

На шкільному подвірі стояла купка дітей, — хлопців і дівчат. Вони між собою щось пильно розмовляли. Надбіг Михась Манчак. Всі трівожно якось звернулись до нього...

— Чого ти так пізно приходиш? — запитав його найліпший товариш Івась.

— Ще час, — відповів Михась, — щойно три чверти на другу...

— А що ти вчера робив, що не прийшов до школи? — питали товариші.

— Я не мав часу.

— А щож ти робив?

— Я помагав тим, що нічого не роблять — відповів і засміявся...

— Чекай, чекай — будеш ти сміятися, як дістанеш. Пан казав, що тобі дасть...

Михась почувши ці слова посумнів. Схилив голову і підпер собою стіни шкільного будинку...

праці „страха ради юдейська“ або пішли на службу власть імущим у ряди ББ і ВУО. Інакше кажучи деякі безсоромні людці не оглядаючись на задні колеса, зрадили свій нарід та українську справу і пішли в найми до сусідів.

О. ШАБЛЯ.

З життя Галичини.

Мостиська.

На сірому тлі нашої мізерії тай при загальній дрімучости улаштовання аматорської вистави в Мостиськах було небияким подвигом. У виставі виступало 30 осіб, а що Українців у нашому місті (богатому в фуяри) небогато, то треба було зужити богато труду й посвяти, щоби вистава відбулася. Не давали ми її для зарібку (але всеж таки загальний дохід виносив 319 зл.), лише на те, щоби трохи розрушати наших сонних та байдужних людей і дати доказ, що ми є в Мостиськах. Постаралися ми про народні строї подбали про нові, гарні декорації. До участи в виставі попросив Виділ деяких місцевих „русскіх“, а перед самою виставою почали вони робити перепони. Киринили між аматорами, відмовились дириґувати музикою. Виділ не погодився на їх ультімат, подякував усім за поміч, хоча прийшлося нам шукати підмоги в Перемишлі й Самборі. Добрі сусіди (п. Батицька, п. Стечкевичівна, п. проф. Яцишин та п. проф. Вітошинський) не відмовили й наша вистава вдалася дуже добре. А наші домор слі інтриґанти давай свою виставу ліпити! Хоча всі вони русскіє люди, вкрали українську „Наталку Полтавку“ й давали виставу 8. XII. А щоби при цій нагоді приподобатися сильним міра, призначили дохід з цеї вистави на „bezrobotnych“! Скорше рак свисне, як українські безробітні, що з голоду примирають, побачать що з тої вистави! Ми вдячні „русскім“, що так ясно означили своє становище. Тепер не буде вже несподіванок ні заскочень; для всіх стало ясним, що „хто не з нами, той проти нас“.

НЕ-ФУЯРА.

Яворів.

(Загальні Збори Кружка „Рідної Школи“.) Останні Загальні Збори Кружка Р. Шк. в Яворові, що відбулися 6. грудня 1931 р., цікаві оживленою дискусією на рідно-шкільні теми у звязку з тими справами, що про них писав і „Український Голос“. Слово в тих справах забирали: дир. Остап Хархаліс, др. Осип Галущак, дир. Іван Фірчук, проф. Омелян Назаревич, дир. Роман Харамбура, Евген Яворовський, дир. Мих. Скальский, п. Данило Щирба й інші Виявилося, що виховання в Р. Шк. лежить дуже на серці нашого Громадянства. Стверджено, що про рідношкільне виховання замало пишеться в нашій краєвій пресі й замало вирішується р. шк. проблеми на р.-шк. зїздах. Ухвалено одноголосно зазив до проводу Коед. Української Гімназії Р. Шк. ім. О. Маковея в Яворові, щоби провід держав заедно тісний контакт із громадянством, а про виконання цього щоби дбав Батьк. Комітет і нововибрана Старшина. Наше громадянство не тільки що не дозволить собі вирвати гімназії Р. Шк. в Яворові з своїх рук але й постарається захистити її, як досі, і на майбутнє перед усякими незгідними з напрямними нації відхиленнями й колибаннями. Тим більшої моральної і матеріяльної помочі треба й можна надіятися для Р. Шк. в Яворові від найширших мас нашого народу.

ПРИСУТНИЙ.

Лист з Рівного.

Зі сумної волинської дійсности.

На останніх Загальних Зборах „Союзу Українок“ у Рівному обрано було на голову п. П. Багринівську та її заступницю п. Зінченкову. Здавалосяб, що переведено звичайну зміну президії й праця „Союзу“ надалі піде на користь українського жіноцтва Волині.

Але сталося щось незрозумілого. У ч. 35-му реґіональний офіціоз з великою прихильністю зустрів обрання згаданих осіб, надзвичайно вихваляв їх і покладав на їх великі надії. Факт цей був несподіваним і незрозумілим для Рівенського жіноцтва, котре це обрання перевело, тим більше, що п. п. Багринівська і Зінченкова всюди застерігали, що вони свого „політичного обличчя“ (власний їх вислів) показувати не хочуть.

Аж ось зявилося ч. 37-е „Ниви“, де подано дослівно наступне:

„16. листопада делеґація „Союзу Українок“ у Рівному в складі голови Союзу П. Багринівської та заступниці голови п. Н. Зінченкової відвідала секретаря Української Парляментарної Репрезентації Волині посла Ст. Скрипника. — У довшій розмові представниці Союзу представили тяжке матеріяльне положення Союзу, в якому останній тепер перебуває, дякуючи безпляновій господарці попередньої управи, та просили допомогти в першу чергу в одержанні субвенцій од самоурядів. Посол Ст. Скрипник відповів, що на найближчому засіданні Української Парляментарної Репрезентації Волині зробить доклад про становище Союзу, як рівнож буде інтервеніювати в справі найскорішого виплачення самоурядами належних Союзові субвенцій — А. В.

Таким чином згадані пані не тільки виразно показали своє політичне обличчя, але.... й решту їх вартости для громадсько-національної справи.

Хто дав право цим паням іти продавати за миску сочевиці честь української установи? Хто дав їм право жебрати для цеї установи милостині у політичного запроданця? Хто дав їм право обвинувачувати попередню Управу в безпляновій господарці? Невже нова Управа уповноважнила до цього згадану делеґацію, мимо того, що збори висловили уступаючій Управі довіря й подяку?

Обєднане у Рівенському Союзі жіноцтво, котре перевело цей фатальний вибір, мусить стати в задумі перед цією загадкою й розвязати її.

Чи не є це ділом угодовців, котрі широко обсіли Волинь ще з 1926 го року і зараз взялися за виповнення своїх старих зобовязань? Як що це так, то не легко вдасться їм перевести свою „роботу“, бо свідоме національно жіноцтво Волині зуміє розпізнати їх нікчемну роботу.

Правда — рахунок вірний, бо Союз має до 90 філій по селам і містам Волині, тож поза „домком“ у Рівному та „дачою“ у Рішуцьку — можна дещо придбати ще у тепрішню кризу за кошт темного села. А що такі заміри згадані особи мають, то це для Рівенчан цілком не таємниця!

ВОЛИНЯЧКА.

Учитель вихилив голову через вікно й закликав;

— До кляси!

Діти підірвались з місця й гурмою побігли. Тільки Михась ішов поволи, крок за кроком...

Посідали всі на свої місця й трівожно гляділи на вчителя. — Зробилось тихо — хоч мак сій!

— Станьте — сказав учитель.

Стали всі в один раз.

— Молитва! В імя Отця і Сина — зачав. Отче наш, іж єси... Амінь! — Сідати!

Учитель отворив денник і почав „читати“.

Викликані ученики вставали один за другим й голосно кликали: є.

— Ванкевич — викликав учитель.

Нема! — закликала ціла кляса.

— А драб — бурмотів учитель. Нема! Вчера також не було його. Не хотілось прийти... Калиненко?

— Є!

— А чому тебе вчера не було — спитав учитель.

— Бо я... про-прошу пана — і розплакався.

— Е, синку — нічого плач не поможе. Не навчився і не прийшов.

І потягнув хлопця за вухо. Хлопець скривився, а вчитель сів і читав дальше.

— Манчак!

— Є — сказав Михась і витягнув два пальці.

Кляса звернула на него очі. Всі думали, що учитель і його покарає... Та він читав дальше.

Михась відітхнув лекше — здавалось йому, що пан забув його.

Та ні — не забув! Перевернув дві, чи три картки взад і запитав Михася:

— Манчак, а ти чому вчера не був у школі?

— Я — я прошу пана не міг прийти — вистогнав хлопець.

— Чому?

— Бо, бо.. бо..

— Бо що? — запитав вчитель.

— Бо наш Семко лишився по школі і.. прийшов пізно...

— Ну й що з того? Що брат має спільного з тим, що тебе вчера не було в школі?

— Я.. я не мав блюзки...

— Так, драбе? — крикнув учитель. Так ти вмієш циганити? Раз кажеш, що брат лишився по науці, а тепер, що блюзки не маєш...

І сильно потягнув Михася за вухо, а хлопчина сказав скрізь сльози:

— Ні, прошу пана, я не циганю! Я з Семком маю спільну блюзку..

— Що? — запитав учитель.

— Брат — говорив хлопець дальше — пізно прийшов і я не мав у чім прийти до школи.

— А чомуж і тобі не куплять блюзки?

— Бо нема грошей — сказав плачучи хлопець.

Настала велика тиша. Чути було тільки стук діточих сердець. Якась міць стискала кожного за груди, мов давила кліщами з твердої сталі...

Нагло вчитель запитав:

— А що ти їв нині на снідання?

— Ми вже давно не їмо снідання — прошептав блідий Михась.

У багатьох дітей стали сльози в очах; вони добре розуміли Михася.

А учитель безрадно заломив руки!...

Заклик Протиалькогольного Т-ва „ВІДРОДЖЕННЯ“.

УКРАЇНЦІ! ГРОМАДЯНИ!

Важкі хвилини страшної господарської скрути переживає цілий світ, переживає український нарід. Тяжка господарська криза (низькі ціни сільсько-господарських продуктів, недостача гроша, страшне безробіття) висмоктують живучі сили українського народу. Тисячі громадян по наших селах і містах не мають що їсти, не мають теплої одежі й обуви. Положення погіршується з дня на день і не має вигляду на скору поправу.

Ми не маємо можливости впливати на господарську політику держави, але не оглядаючися на те, ми можемо власними силами засобами самооборони злагіднити наслідки господарської кризи, помогти безробітним і потребуючим помочі та причинитися до вдержання та розбудови українських установ, тих твердинь українського духа.

Одним з тих засобів це стриманість від уживання алькоголю й тютюну. Ці два страшні вороги людства руйнують наше здоровля та прискорюють смерть, зменшують видатність нашої праці, обнижують нашу відпорність, відбирають нам можність ясно й тверезо осудити наше положення та найти певні шляхи виходу з нього. Вони роблять людину охлялою та байдужою, нездібною до боротьби серед таких обставин сьогоднішного дня.

Мало цього, вчас всенародньої господарської скрути наш нарід видає легкою рукою на алькогольні напитки мільони гроша, пускає з димом теж грубі мільони. Український нарід під Польщею видає річно приблизно 400 мільонів золотих на алькогольні напитки, 150 мільонів золотих на тютюн. Наліг уживання алькогольних напитків та наліг курення є загальними. Протрачує на ті цілі гроші селянин і робітник, інтелігент і міщанин.

І всі вони за ці гроші напитують собі хвороби й нещастя, руїну характеру, звиродніння потомків, темноту та обниження культурного рівня. Чи не є непростимим гріхом супроти майбутности українського народу протрачувати на алькогольні напитки й тютюн гроші, в той час коли ізза важкої господарської кризи нидіють наші товариства, коли тисячі безробітних, вдів, сиріт, старців витягає руку з проханням о поміч.

І тому ми всі зібрані товариства взиваємо українське громадянство закинути погані, руйнуючі нас матеріяльно і морально налоги пиття та курення і через стриманість війти на шлях нового життя. Тільки сильні, тверезі, здорові й ощадні, ми перебудемо злидні, ми вратуємо народне надбання, ми поможемо друг другові і добудемо краще завтра!

У Львові, в листопаді 1931.

За Головну Раду Українського Протиалькогольного Т-ва „Відродження“

Др. С. ПАРФАНОВИЧ в. р. голова, ІВАН БОДРЕВИЧ в. р. секретар.

Цю відозву підписали також представники 26 товариств.

Лист з Кремянця.

„Ґенерали від кооперації“. — З кремянецької саджавки.

Є на Кремянеччині невелика, але чесна компанія осіб ріжних політичних напрямків, які взаємно називають себе „відомими кооперативними діячами“ і які вже кілька літ держать у руках кілька кооперативних установ. Дотеперішня їхня праця все виходила їм „на добре“, лише дотичним установам... на зле! Кожний із них винен „безтерміново“ ріжним установам від одної сотні до десятка сотень золотих, дехто одержує солідні місцеві відносини пенсії, і провадить немовливу господарку. Нещодавно ця публика, а саме п. Алешков (тоже — Українець), п. Шапков (рівнож), Йосип Жиглевич, Козубський і інші довели були „Український кооператив“ своєю недбалою господаркою до великих страт. Загальні збори „подякували“ їм за „працю“ (бо страти були разом на кілька тисяч злотих!) і з того часу ця публіка палає ненавістю до „Українського кооперативу“! Колиб вони ставилися вороже до нового правління — себ ще було зрозуміле, але справа стоїть інакше. Вони агітують і проти установи і проти її праці. Ось напр. конкретні факти! Улаштовував „Укр. кооператив“ виставу „Вовки“, то всі кооперативні генерали (правда за виїмком п. Йос. Жиглевича — директора місцевого Союзу Кооперативів) — не прийшли. Дня 4. грудня заходом тогож „Укр. Кооперативу“ висвітлювано фільми кооперативного Кіно-театру в Луцьку „Від яйця до яйця“ і „Нечемне вороня“, оба з українськими написами. Звичайно ніхто з „генералів“ присутнім не був! Лише іронічно всміхаючися пройшов повз кіно п. Йос. Жиглевич, а за пару хвилин „відомий“ просвітній діяч Іл. Терновий (він же й кооператор села Млиновець, звідки не було нікого). Отже на висвітленні фільму була лише шкільна молодь і та селянська публика, яка одержала повідомлення не через „Союз кооператив“. Не входимо в те чи ті фільми є „цікаві“ чи ні, бо й кооператива певно керувалася тим, що лише сі фільми з українськими написами має українська кооперативна установа і що її треба підтримувати як і всякий почин, хто-б його не робив! Але наші „генерали“ уміють брати з українських установ, але давати — то ні! Не слід забувати, що се мале провінціяльне місто, де всіх можна почислити на пальцях! Кожний, хто їсть хліб працюючи (добре чи зле) в українській установі, — обовязаний підпримувати все українське! Але справа стоїть інакше. Так напр. п. Алешков як директор Українського Банку одержує місячно біля 450 зл., тоді як завідуючі кооперативними крамницями за цілоденну працю лише по 90 до 100 зл. Крім того п. Алешков одержує ще й додаткові винагороди, є людиною самотною й живе добре. Значно більші від завідуючих крамницями платні одержують за меншу працю, або й нічого не роблячи п. Йос. Жиглевич і Терновий. Нас не обходить хто скільки одержує, але змушені про се подати лише тому, що не знаємо, як зясувати те, що ті крамарі кооперативи при своїх мізерних засобах хоч коли-не-коли куплять книжку, підтримають якусь культурну справу, але ці „генерали“ в листопаді з певністю не купили жадної книжки, „Черв. Калини“ тай взагалі здається не знають, як можна купити книжку. Рівнож не дають того, що моглиб і на інші цілі, зате дехто допускається того, що прилюдно остерігає чужинця-реставратора, щоб не купував в Укр. кооператив, бо його захопили в руки... комуністи! Правда, подібний метод п. Алешков вже раз застосував, а саме в 1923 р., коли його за „добру“ господарку спільну з п. Панкевичом (що пізніще захопивши добру суму грошей того банку, де був директором, — втік) викинули з Союзу кооперативів — тоді він розіслав усім **приватним** фірмам, з якими мав до діла Союз, осторогу, щоб скорше витягали належні їм гроші за товари, бо інакше нічого не дістануть. Кожна більш здорова і організована суспільність давно би видалила з „кооперативних лав“ подібного „кооператора“, але у нас його толерують, співпрацюють з ним інші генерали (бо винні Укр. Банкові) і їх всіх разом обережно підтримує РСУК. Доказом того є усунення з посади п. Миколайського. Звичайно, не в особах справа, справа в тій атмосфері громадській в тому способі громадської організації і в тій „забудькоматости“ всепрацюючого Українця, котра уможливлює подібним генералам, не зважаючи на дрібні партійні непорозуміння (ундисти, одинкарі і радикали), підтримуючи оден одного, займати „командні висоти“ і тим шкодити нашому кооперативному й культурному рухові. Щоби покласти сьому край, кожний, хто вважає себе громадянином, повинен прочитавши так сего дописа трактувати його не як „сварку“, а як опублікування фактів, які повинен той громадянин перевірити, щоби особисто переконатися, а після того братись енергійно за санацію наших установ!

Не любимо писати про окремі особи, але деколи доводиться згадати і про особи маловарті, якщо вони займають відповідальне становище й своїми поступками шкодять українській справі. Є у нас член ради й секретар т-ва „Просвіти“ Ілля Терновий — заможний селянин у Млинівцях. Про нього свого часу вже хтось згадував у дописі „На чисту воду“ і він підписаний від відповідю в „Громад. Голосі“, де порахував себе, як кажуть поінформувані, за дві особи. Але його односільчани, радикали, невдоволені, що він нічого не робить, послали про нього дописа до — „Громадського Голосу“. Автор допису думав, що раз він має добру ціль вплинути на сумління одного з своїх товаришів, то їхня газета вмістить його листа, давши очевидно оскарженому змогу прилюдно відповісти і так по громадськи полагодити справу. Тимчасом сам п. Терновий каже на селі, що редакція повідомила його, хто писав дописа а дописа не видрукувала. Редакція написала ще листа до автора, але перехопив його хто інший, „помилково“ розпечатав і „помилково“ прочитав. Цілою сею історією обурена селянська молодь; не без того, що ця історія кидає ярке світло на моральні засади деяких наших „світил“.

Дійсна „дійсність.“

Про те, яка біда панує по наших селах, подають вже і польські часописи.

Недавно краківські газети вмістили лист певного вчителя вселюдної школи з Росохача біля Коломиї. Він описує нужду, яка там панує.

На родину, що складається з 10 ти осіб, припадає часто по одній парі чобіт.

До школи ходили діти ще в листопаді в убранню, яке складається лиш з подертої сорочки підперезаної пяском, та соломяного батькового капелюха.

Трапляється, що хлопці по кільканацять років вже, а ніколи ще не мали на ногах черевиків. До школи ходять або цілий рік босі, або зимою лише обвиваючи ноги шматами. Школа пустує, бо батьки не є у стані достарчити своїм дітям найконечніших книжок та шкільного приладдя, поминаючи вже справу одягу та взуття. Щоби щось зі шкільного приладдя купити своїм дітям, треба не аби — якої жертвенности батьків.

Не диво тому, що одна мати побила до непритомности свою дитину за те, що вона згубила... олівець.

Кари накладані на родичів за непосилання дітей до школи не приносять бажаних наслідків, до батьки охоче сидять в арештах, не потрібуючи що — найменше турбуватися про харч. Таке пишуть польські газети. Проурядові часописи подають це нате щоби улаштувати (як краківський „І. К. С.“) публичну збірку для тих нужденних дітей, з якої пожертви будуть „відповідно“ розділювані польськими доброчинними т-вами між нашими дітьми; опозиційні ж нате, щоби вказати, до чого догосподарювалася на економічному полі „санація“ за пять років свого панування у Польщі.

Але ми мусимо поглянути на це з іншої точки погляду: чи поданий на початку цього образ це новина у нашому після-воєнному житті?, чи не було подібних, або таких самих фактів і подій у часи Вітоса, Ґрабського, Скшинського чи там якого Сікорського? І чи не було у нас тоді також оборонців з т. з. опозиції? — Нас і наші інтереси завжди боронить безсила опозиція тай то лиш тоді, коли свідома того, що оборона її нічого нам не поможе.

Вона, попросту кажучи, хоче спекти свою партійну печеню на наших у дійсності страшних, умовах життя.

Умови ж ті ані не змінила опозиція минулих років, ані не змінять також ні тепер ні в будуччині. Можлива часова навіть поправа не заважить на загальному нашому економічному стані. Умови селянського життя так, як і інших трудових верстов нашої суспільности зміняться тільки зі зміною цілости умов нашого національно-політичного життя.

ВЕҐА.

Дайте доказ, що памятаєте про інвалідів У. Г. А.!

Що чувати в світі?

Двобій Брінінґ — Гітлер. Так можна схарактеризувати зміст внутрішної політики Німеччини продовж кількох минувших тижнів. Уже не є тайною для нікого що мужем будучности Німеччини буде Гітлер; лишається хиба питання, коли він перейме владу в Німеччині від канцлера Брінінга.

На початку минулого тижня на політичній сцені явився першим Гітлер, удїлюючи інформацій закордонним денникарям. Та уже у второк дав про себе чути представник теперішного уряду Брінінг проголошуючи за підписом президента Гінденбурга „четвертий примусовий розпорядок у справі охорони господарства й фінансів та забезпечення спокою". Цей новий декрет, що має 47 сторін друку й складається з чотирох частин, є найважнішим із усіх декретів, виданих досі в Німеччині. Ні один з них не сягав так глибоко в господарське й суспільне життя краю.

Ціллю заряджень німецького уряду є змінщення німецької конкуренції на міжнародних ринках через зменшення коштів виробу. Вихідною точкою для здорової господарки є створення буджетової рівноваги й усталення валюти. Коли по інших краях для ратовання валюти обмежено платні урядовців, німецький розпорядок зачинає від знижки цін. У першій частині розпорядку говориться про 10 відсоткову знижку скартелізованих товарів, як вугіль, залізо, штучні навози. Від першого січня 1932. мають подешевіти на 10 відсотків товари першої потреби; окремо призначений комісар цін має попильнувати, щоби цей розпорядок переведено в життя. Щоби збільшити спромогу набування зубожілого населення, знижується перевозові оплати на залізницях, почтову тарифу, комірне за мешкання. Розпорядок передбачує також знижку процентової стопи від довгоречинцевих кредитів.

За знижкою цін утримання йде рівночасно знижка платень і зарібків. І так від нового року будуть платні урядовців на 9 відсотків менші; також зменшиться робітничі заробітки. Чи знижка цін прийде рівночасно зі знижкою платень і зрівноважить її, покаже життя, бо много лекше перевести знижку платень як наказати знижку цін. У розпорядку є також мова про податкові полекші.

Після постанов, що хочуть злагіднити господарську кризу, приходять постанови політичного характеру, що мають на меті вдержання порядку й публичної безпеки. Розпорядок заборонює партійним формаціям на терені цілої держави носити однострої й відзнаки. Від дня проголошення розпорядку до 3. січня 1932. забороняються всякі політичні збори й походи; також не вільно поширювати політичні відозви й летючки.

Вечером того дня виголосив Брінінг при помочи радія довшу промову, в якій обговорив господарські й політичні рації, які змусили уряд видати такий розпорядок, а відтак виступив проти акції Гітлера. Уряд є свідомий своєї відповідальности за долю республики, тому не стерпить такої „другої влади" й буде їй завзято протиставитися. Хтонебудь протививсяби конституційній владі, то уряд виступить проти него дуже гостро, не виключаючи навіть проголошення виїмкового стану. Брінінг не вірить у законність плянів та вчинків Гітлера, бо Гітлерівці заповідали кріваву пімсту на своїх противниках. При кінці Брінінг ствердив, що деякі виступи однодумців Гітлера шкодять Німеччині за кордоном, бо викликують враження, що в Німеччині нема сильної влади.

Коли зачіплений Гітлер хотів у четвер при помочі радія виголосити промову, яку мали трансмітувати до Америки, міністерство почти не дало свого дозволу на промову. Так на разі останнє слово лишилося за Брінінгом.

Замкнення надзвичайної сесії Ради Ліґи Націй. Надзвичайна сесія Ради Ліґи Націй, що радила в Парижі над манджурською справою, покінчила по чотиротижневих нарадах свої засідання. Представник Японії заявив, що його уряд приймає ухвалу Ради, але з застерогою, що японські війська будуть мати змогу охоронити життя й майно японських горожан. Китайський представник заявив, що його уряд виконає зобовязання, але зажадав, щоби Японці зараз стримали воєнну акцію та можливо скоро опустити заняті місцевости; також домагався, щоби окрема комісія прослідила справи на місці.

Щоби укрити повну невдачу Ради Ліґи, ухвалено для замилення резолюцію, що Рада приймає до відома зобовязання обох сторін, що вони всіми силами постараються оминати всякого утруднення ситуації. Також ухвалила Рада вибрати комісію з пятьох членів: Американця, Англійця, Француза, Італійця та Німця, яка має прослідити справу на місці.

З польських справ.

Кат працює. Введення доразового поступовання, а внаслідок того часті смертні присуди дають богато роботи катові. — У листопаді виконано в Барановичах сім присудів смерти за шпигунство. У Чорткові засудили на кару смерти за шпигунство Івана Скорупського; присуд виконано. Загалом виконано в листопаді 13 присудів кари смерти.

Життєздатність польських товариств на наших землях. Часто приходиться чути й читати по польських газетах нарікання польських осадничих організацій та всяких публичних установ що польський уряд не дає їм потрібної матеріяльної помочи, що вони через те не можуть утриматися серед ворожих „сепаратистів" чи іншої „dziczy hajdamackiej". Очевидно правдивою причиною нерозвивання чи навіть упадку всіх таких організацій чи установ є неприродність їх заложення від початку й посадження на чужому ґрунті. Лише з одного числа (Nr. 33.) „Czasopisma Spółdzielni Rolniczych", довідуємося, що Каса Стефчика в Острозі на Волині закінчила 1930. рік стратою 4.454·62 зл; також каса в Вижарах мала страт 8·019·46 зл, каса в Янівці 767.21 зл.. а каса Стефчика в Пінську 771·98 зл. Цей реєстр можна доповнити ще многими кооперативами що належать до варшавського ревізійного союзу, які з причини заснования на нездорових підставах мають великі страти або збанкротували зовсім. (Про найголоснішу з них у Берестї пишемо на іншому місці.)

Прикра тайна краківського університету. Студенти непольської народности знають, як тяжко дістатися на польські високі школи, особливо на медицину. Але гроші, (як хто їх має!) всюди промостять дорогу. Того способу трималися деякі богаті жидівські студенти і за 400 до 600 долярів таки потрафили втиснутися до середини за посередництвом секретаря мед. виділу Кіппера Все йшло добре на обопільне вдоволення, аж наробив крику один батько, який заплатив 600 долярів, а сина не приняли. Тепер уже не дивно, що для Українців, які не можуть промовити доляровим „арґументом", нема місця.

Арештували висланника з Москви. На днях варшавська поліція арештувала делегата III інтернационалу, який приїхав з Москви з інструкціями для польських комуністів. Знайшли при ньому 1100 долярів, 370 фунтів штерл., 1000 данцігських гульденів і лише 800 польських золотих.

Два закордонні голоси про Польщу. Співробітник берлінського часопису „Vossische Zeitung" Ф. фон Ерцен видав недавно книжку: „Це є Польща". Автор жив довший час у Польщі, бачив і чув дуже богато, а тепер описав це в 13 розділах.

описує також положення Німців на західних межах. Автор не щадить слів на зображення польської дійсности, тому польська преса пише про його книжку з великим обуренням.

Великий французький письменник Ромен Ролян написав лист до редакції „Gazeta Polsk-ої", яка робила йому закид, що він дав свій підпис на протест проти арештів і відносин по тюрмах у Польщі. У відповіді зазначив Ромен Ролян, що дальше підтримує свій виступ, бо протестував проти злочинів і в інших краях та кінчить, що нема мотивів, які моглиб його в тій ділянці стримати.

Берестейський процес. У шестому тижні скінчили переслухувати свідків. Мабуть не цілком припадково зізнавали під конець переслухань дуже визначні свідки оборони, як Тугут, Струґ, Жулавський та Квапінський, щоби послідне враження було для підсудних найліпше. Але й противна сторона витягнула велику армату: майора Дзядоша тепер директора бюра Сойму, який закинув ред. „Напшоду" Ґекерові, що був його тайним інформатором Конфронтація цих обох свідків не очистила вповні Ґекера від закидів. Прокуратор старався навіть дати до розправи фотографії перехоплених листів невигідних свідків, але суд на це не згодився, бо оборона покликалася на припис конституції про зберігання листової тайни. При кінці 6 тижня підрахували, що підсудні промовляли 4 дні, а переслухання 330 свідків забрало 31 днів.

У звязку з процесом написав до суду листа сенатор лікар Моц, що постійно живе у Парижі. Недуга не дозволила йому приїхати й свідчити, тому в листі описав свою розмову з полк. Славком Славек мав йому говорити у 1928. році, що Польща мусить стати монархією, як хоче бути сильною державою, бо інакше не можна зєдинити окремих дільниць. Шляхом до сего має бути понижування сойму та розбиття опозиції. Полк. Славек відповів, що лист Моца це видумки або перекручення.

У семому тижні на двох розправах читали ріжні акти й замкнено доказове поступовання. У второк, 15. грудня зачнуть говорити прокуратори.

Знак часу. „Zielony Sztandar" (ч. 47) подає такий факт: Вивіз селянин ще доброго коня на торг до Калушина (центральна Польща). Тому що за коня давали лише вісім зл., хотів господар вести його домів. Але що кінь мав гарну волосінь, зголосився якийсь купити волосінь з гриви й хвоста Добили торгу за 12 зл., а власник коня обстриг йому гриву й хвіст, продав волосінь, а обстриженому коневі причипив до шиї пашпорт і пустив його на чотири вітри, бо не оплачується тепер годувати коня.

Одинокий спосіб орґанізовано нести поміч інвалідам У.Г.А. це стати членом Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові. — Річна вкладка 6 зл., або місячно 50 сот.

Хроніка міжнародніх подій.

У римському процесі проти 57 Словінців за злочин державної зради присуджено 16 обвинувачених на кару від 2 до 20 літ тюрми. Інших обвинувачених увільнили з браку доказів вини.

*

Болгарський премієр Мушанов вів переговори з турецьким урядом. Переговори мають довести до утворення грецько-болгарсько-турецького союзу. Це нове обєднання балканських держав, оперте на Італію має стати противагою Малої Антанти, що спирається на Францію. Нове політичне угруповання має зажадати, щоби йому признали місце в Раді Ліґи Націй.

*

У Москві висадили большевики динамітом катедральний собор Спасителя, одну з найславніших будівель у цілій Росії. Перед висадженням церкви зняли золото з її бань.

*

В Манджурії зачалися завзяті бої Японців з більшим відділом Китайців коло міста Тсанґ-Туфу; богато вбитих і ранених. Великі банди китайських розбишак грабують коло Сін-Мін-Фу; проти них вислано кінницю. Японські літаки збомбардували місто Гаймом. На оселю Чунґ-Ша-Тури кинули Японці 21 бомб.

*

Вожд японських військ у Манджурії ґен. Гонджо подався до димисії заявляючи, що політика японського уряду унеможливлює йому свободу рухів. При такому стані не бере на себе відповідальности за успіхи воєнних ділань.

*

В Еспанії ухвалено більшістю 4 голосів право голосування жінок у громадських і парляментарних виборах. Радикали та радик. соціялісти голосували проти признання жінкам цего права, бо боялися, що жінки заявляться проти републики, тому що жінки є більше під впливом церкви як мущини.

*

Гітлерівці осягнули нові великі успіхи при громадських виборах у Віртемберґії. У столиці Штутґарті здобули 44.599 голосів, коли при виборах до парляменту дістали лише 22.587 голосів. Інші партії потерпіли втрати.

*

На конференції всенімецької партії у Відні ухвалили заявитися за злукою з Німеччиною; конференція заявилася проти творення наддунайської федерації та проти віднови монархії Габсбурґів.

*

До Ґрацу приїхав з Баварії Др. Пфрімер, провідник замаху „гаймвери" у вересні. Пфрімер сам зголосився у суді, де його арештували й довго переслухували. Соціялістичні часописи пишуть, що Пфрімер тому вернувся, бо боявся, щоби кн. Штаремберґ не опанував „гаймвери".

*

У Вашинґтоні відбулися великі демонстрації безробітних. З ріжних сторін зїхалося 1600 учасників „походу голодних"; вони заповідають, що це лише початок. „Похід голодних" пішов на площу перед Капітолем; 10 делеґатів пішло до парляменту, але Гувер їх не приняв. Будинок парляменту боронить поліція, узброєна в скорострілі й слізні бомби.

*

В Астрахані ведуть процес проти 86 службовців кооперативи, які підроблювали картки на хліб і продавали їх. Таким способом пропали вісім і пів тисячі бохонців хліба, а гроші (57.000 рублів) сховали собі.

*

В новім соймі Гесії вибрали предсідником Гітлерівця Вернера, який дістав 40 голосів на 69 голосуючих; предсідник попереднього сойму, соціял-демократ Дельп дістав 16 голосів.

*

Орґанізація безбожників розпочала по всій Радянщині живу аґітацію проти святкування Різдва Христового. Спеціяльні бриґади безбожників аґітують по селах проти святкування та за тим, щоби зароблені в часі свят гроші віддати на протирелігійні товариства.

*

Гітлерівський часопис „Дер Анґріф" пише, що дотеперішний кабінет Брінінґа буде при владі лише до хвилі, як покінчаться наради комісії Банку для міжнародних розрахунків у Базилеї. Тоді скинуть уряд Брінінґа й прийдуть події, про котрі сьогодня було би передчасно говорити, яку форму вони приберуть.

*

У Відні і під Віднем відкрили дві тайні комуністичні надавчі радієві стації. Завданням цих радіостацій було пересилати на Радянщину політичні й шпигунські вісти, які у Відні збирано з цілого світа. Арештовано чотири особи з фалшивими заграничними пашпортами та великою сумою грошей у добрій валюті.

*

Кортези (еспанський парлямент) закінчили наради над проектом конституції. Новий текст конституції видрукували в 500.000 примірників і розкинули з літаків у дні виборів президента.

*

Дня 10. грудня вибрали Замору президентом еспанської републики. Замора дістав 362 голоси, інших пять кандидатів дістало разом 13 голосів, а 35 голосуючих здержалося.

*

У Куфштайні (Тироль) скликали соціял-демократи віче проти аґітації Гітлерівців. На віче прибуло богато Гітлерівців з сусідної Баварії й розбили віче зараз після відкриття. Бійка перенеслася й на вулиці; богато осіб ранених. Щойно поліція розділила воюючі сторони й поклала конець бійці.

По всій Україні.

Півн. Західні Землі.

Хроніка: У Львові помер один з найстарших україн. агрономів Др. Михайло Коцюба, бувший голова „Сільського Господаря" автор сільсько-господарських книжок. — Наукове Тов. ім. Шевченка у Львові улаштувало дня 6. грудня святочну академію з нагоди 60-ліття життя й 40-ліття літературної та наукової праці Дра Василя Щурата, першого ректора тайного українського Університету у Львові. — Співацьке Т-во „Львівський Боян" зачало приготовання до відсвяткования 40-літнього ювилею своєї праці, — У Львові помер 9 грудня бувш. ґенерал авст. армії Осип Вітошинський, комендант У. С. С. в часі карпатської кампанії в 1915. році. — Всі українські владики видали пастирський лист у справі допомоги безробітним.

Ревізії. 18. XI. в с. Березині костопільського пов. поліція перевела ревізію в домі свідомого громадянина Федося Бабули, пошукуючи протидержавної літератури. Не найдено нічого. — 19. XI. комендант постерунку поліції в Малині разом з чотирьома поліціянтами перевів ревізії в Уїздцях на Дубенщині у селян Якима Поліщука, Євтуха Вишневицького і Ілька Щура, членів управи і надз. ради місцевої кооперативи. Шукали протидержавної літератури й зброї. Не найшли нічого. — 22. листопада 3 поліцаї й один аґент перевели ревізію в мешканні Петра Чертова в Ходосах на Волині. Хоча Чертова не було дома й хата була замкнена, поліцаї зняли замок, увійшли до помешкання й забрали трохи паперів. Це вже четверта ревізія у цего громадянина.

О. Ш.

Докінчення політичного процесу у Бережанах. Дня 7 грудня вели дальше перерваний процес. Суд призначив з уряду оборонців. Розправі прислухувався кореспондент „Менчестер Гардіен"-у. Через цілий день зізнавали свідки оборони, даючи яскравий образ переслухування й допиту обвинувачених поліцією. Прокуратор представив підсудних як революціонерів, підпольне військо. По півночі проголошено вердикт присяглих, а на його основі засудив трибунал Івана Розпятовського на 10 літ тюрми (злочин державної зради), Ілька Сироту за підпал і § 65 на 4 роки, Дмитра Питля й Степана Орляка по 2 роки кожного, а Миколу Мартинова на 8 місяців. Сімох інших підсудних увільнили. Засуджені зголосили касацію.

Ще з процесу 14-ох у Львові. Засуджені у тому процесі Дацишин, Книш, Максимюк і Вирста зголосили відклик від присуду; всі інші прийняли присуд.

Часопис пропадає на почті. Від якогось часу знову нарікають наші передплатники, що не дістають з почти нашого часопису. Таке пишуть нам з Заліщик, Коломиї; з Яворова дістали ми 5 реклямацій 44.-ого числа, а приватно дістали ми вістку, що в Яворові **ні один передплатник** не дістав 44.-ого числа, у якому саме був допис з Яворова. Як пояснить цей факт Дирекція Почт у Львові?

Лучний присуд б. посла Жука. Перед окружним карним судом у Рівному відбулася розправа що до лучного присуду на б. посла С. Жука. По скінченні всіх апеляцій окружний суд видав лучний присуд на 2 роки тюрми. Так мабуть пос. Жук сидіти ще до 20. жовтня 1932. р.

Процес і присуд 81 обвинувачених „не за Україну" в Луцьку. Від 23. XI до 1. XII. в Окружньому Суді в Луцьку відбувся процес проти 81 обвинувачених у приналежности до Комун. Партії Зах. України й веденні протидержавної діяльности, якої мали допуститись в роках 1927—1929. Більшість обвинувачених це Українці — селяни з Ковельщини, частина Жидів, переважно молодь од 20 до 35 літ. Боронили адвокати С. Підгірський з Ковля і Павенцький зі Львова.

Всі обвинувачені підчас розправи до вини не признались, заявивши,

По восьмиденний розправі 1. XII. суд оголосив присуд, яким головного обвинуваченого Пилипа Копанчука з Голоб засуджено на 10 літ тяжкої вязниці, Боруха Гальперина з Рівного на 8 літ тяжкої вязниці, Макарчука, Шеймана, Троця й Гелера по 7 літ, трох обв. по 6 літ, вісьмох по 5 літ, 19 по 4 роки, 20 по 3 роки і 21 по 2 роки тяжкої вязниці. Уневиннили лише чотирох. Всі засуджені з позбавленням прав.

Проти присуду оборона заповіла внесення апеляції.

Всіх засуджених вивезли ще в день закінчення процесу невідомо куди.

О. Ш.

За шпіонажу. — 24. XI. перед окружним судом у Рівному відбулась розправа проти Ігн. Грилевіча, громадянина Радянщини, обвинуваченого за шпіонажу на користь Совітів. Суд усталив вину обвинуваченого і засудив його на 3 роки тяжкої вязниці. О. Ш.

Кара за спекуляції в касі. Львівський суд засудив на 18 місяців вязниці Володимира Могильницького, що поповнив як директор Щадничої Каси в Щирці цілий ряд спроневірень на суму 78.000 зл.

Динаміт з Большевії. — 26. XI. на ст. Здолбунів підчас перевантажування мангановоі руди з Большевії робітники найшли в одному з вагонів значну кількість більшовицького динаміту. Завдяки своєчасному зауваженню запобігли вибухові. О. Ш.

З подвигів воюючого безбожництва. Ненормальне положення православної церкви й скріплена акція верхів комуністів та комунізуючих елементів на Волині й Поліссю, що далі все більше спричинюють поширення безбожництва. Недавно в Ракітниці ковельського повіту, коли священик читав евангеліє, один з місцевих сельробівців одягнув на хорах на голову шапку й закурив папіроску. Панотець викинув силою нахабу з церкви.

А ось довідуємось про новий випадок, що стався 22. XI. в Пружанах на Поліссю. Коли відкрили церкву, щоби відправляти вечірню, до церкви вийшло трьох місцевих комуністів — безбожників, з яких один порубав сокирою образ Божої Матери і кілька образів у вівтарі, після чого втікли. Двох злочинців арештували, третього, що рубав і десь утік, поліція пошукує. О. Ш.

Не варта надіятися на панський кожух. У 38 ч. „Укр. Голосу“ писали ми про банкроцтво польської кооперативи „Рольнічо-Гандльова Спулдзєльня“ в Берестї. Тут хочемо додати, що на зборах членів голосами хосадників та взагалі Поляків ухвалено покрити ці страти додатковими вплатами в сумі 240 злотих від кожного уділу. Доведеться добре почухатися тим нашим поліським селянам, що завдяки своїй темноті й сподіванням на теплий кожух дали себе затягнути до чужої кооперативи, на господарку котрої не мали ніякого впливу, а тепер відповідати за страти мусять.

Ще про арештованих у Ковлі. З арештованих у Ковлі молодців (гляди ч. 42 „Українського Голосу“) вийшли на днях Павло Вітрик, Ілля Куниця та Гриць Лісневич; кожний зложив кавцію 500 зл. Коли рідня Ярослава Онишкевича старалася, щоби й його звільнено за кавцією, почула таке: „Pański starszy syn już siedział; teraz jednego Onyszkiewicza rozstrzelano na Ukrainie,

Збірка „дару Просвіті“ у львівському, станиславівському й тернопільському воєвідстві відбудеться від 16-го до 22-го грудня ц. р.

Вписи до господарсько-садівничої школи Товариства „Просвіта“ в Милованні на рік 1932. Шкільний рік в однорічній господарсько-садівничій школі Т-ва „Просвіта“ в Милованні розпочинається 20. січня 1932 р. і триватиме до 10 грудня 1932 р.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ в Львові проголошує **вписи на приняття** до школи 40 учеників з приміщенням у приюті під такими умовами:

1) Зголошуватися можуть мущини в віці 16—24 літ, що скінчили найменше народню школу.

2) Оплата за приміщення в шкільнім приюті, опал і світло виносить 5.— зол місячно, одноразове вписове 15.— зол. на початку шкільного року. Наука в школі безплатна. Прохарчування одержують ученики в шкільній кооперативній харчівні, веденій учениками під доглядом учителя за оплатою 30 зол. місячно.

3) Кожний ученик має мати одіж (в тім одіж до праці), 4 пари біля, 4 ручники, 2 простирала, подушку, покровець, сінник, а також ложку, вилки, ніж, тарілку, мисочку і 1/2 л. горнятко (бляшане поливане).

4) Родичі чи опікуни обовязуються письменно платити за удержання й приміщення що місяця з гори.

Навчання в школі в зимі головно теоретичне, в літі головно практичне.

Зголошення до школи належить вносити поручено на адресу: Господарсько садівнича школа Тов. „Просвіта“ в Милованні п. Стринтанці н/Дн. До зголошення належить долучати останнє шкільне свідоцтво, посвідку родичів, що зобовязуються платити за ученика, і значки на 75 сот. на відповідь. Про приняття і день приїзду до школи повідомить Управа школи по 15 грудня 1931 р.

ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ Т-ва „ПРОСВІТА“.

Небувале й незвичайне свято в Станиславові. Дня 6. грудня 1931. обходила Читальня Просвіти в Станиславові — Книгинині місті посвячення угольного камени читальняного будинку.

Між запрошеними гістьми явився староста Пайончковскі. По церковній церемонії промовив парох Вс. о. Лободич і п. Др. Ю. Олесницький, як голова Філії Т-ва „Просвіта“ в Станиславові, під опіку якої віддалася Читальня в справі збірок між громадянством на докінчення будови. Слід зазначити, що коштопис будинку обрахований на квоту 200 тисяч золотих, а читальня має свого майна всього на кільканадцять тисяч зол.

Третим і послідним з ряду промовцем був пан староста. У своїй промові, виголошеній в урядовій мові, м. і. кликав приявних до „братньої любови і єдности“.

На закінчення свята голова Читальні і радний міста п. Юрко Ясінський подякував виключно пану старості за його участь у святі.

Аранжери свята посунулися за далеко, запрошуючи старосту з промовою, не порозумівшися вперід щодо програми з відповідальними чинниками й впроваджуючи „нову річ“ на станиславівському ґрунті. Громадянство зуміє заняти відповідне становище, бо аранжери свята видно більше числяться з чужою поміччу, чим рахують на поміч свого громадянства. У виду цього українське громадянство може спокійно дивитися на дальший поступ будови, коли Читальня має „сильних“ опікунів, які очевидно не дадуть пропасти будові, яка стане колись кріпостю „братньої любови й єдности“. Пан староста дав почин в цій помочі, складаючи іменем староства дар у квоті 40. зол. на будову Читальні і за цей дар його вписано в „Золоту Книгу добродіїв Читальні“.

УЧАСНИК.

Лазять, де не треба, а відтак нарікають! У 277 ч. „Діла“ плаче хтось, що „чимало Українців, які з пієтизму для польської пісні й товариства „Лютня“ явилися на її ювилейному концерті, мусили демонстраційно залишити салю, бо якийсь промовець з Торуня говорив серед оплесків цілої публики про побідний похід „pieśni polskiej na szlakach hajdamaczyzny“. Хтож тому винен, що Поляк з Торуня бажавби собі такої будучнини польської пісні, а рівночасно є якісь українські дідоводи, що мають для неї пієтизм? А було їх, як сам хвалиться чимало, тоді як на українських виставах чи концертах є тої публики — мало!

Відповідь на спростовання Юрія Дудка. З дива не можу вийти, як міг і смів п. Юрій Дудко спростовувати, що було надруковане в „Укр. Голосі“ (число 37. з дня 19 жовтня б. р. ст. 7.) про арешти українських студентів у Варшаві та про його ролю в цій справі. **Цілий закид є правдою;** при цьому покликуюся на свідків: Стефанію Кордубівну й Ореста Чемеринського. Всі ми арештовані на донос Юрія Дудка та пізніше конфронтовані з ним як платним конфідентом поліції. Щоби п. Дудко не міг крутити, що інформую загал зза укриття, підписуюся повним прізвищем.

АНАТОЛЬ ДЛУГОПІЛЬСЬКИЙ.

Варшава, 10 грудня 1931.

Ширіть „Український Голос“!

Всячина.

Живий сейсмоґраф. Сейсмограф — це прилад, що занотовує прояви трясення землі. А в Льондині живе П. Робсон, який відчуває через кілька хвилин неовні дрожі у своїм тілі, коли де на земській кулі є землетрус. Тіло Робсона реаґує на трясення землі навіть у найдальших віддаленнях, як Індії, Китай, Нова-Зеляндія. У 22 випадках стверджено, що тревання дрожів докладніско відповідало хвилинам трясення землі. Учені не вміють пояснити цего явища.

Вітаміни „Д“. Професор хемії в Ґетінґен Адольф Віндаус працював довго над тим, щоби відкрити нові вітаміни. Після відкриття назвав їх вітамінами „Д“. Професор твердить, що брак цего вітаміну в організмі спричинює недугу чахотки.

Напад на кооперативу. Незнані розбишаки напали зі зброєю у Демні, пов. Жидачів на громадських вартівників, які вартували кооперативу й громадську касу. Опришки казали вартівникам покластися на землю, а самі забрали з каси 1800 зл. і досить товарів із кооперативи. Після того замкнули вартівників у кооперативі, а самі втекли. Наразі слід за ними пропав.

НАДІСЛАНЕ

(За цю рубрику редакція не відповідає).

Жертви на „Рідну Школу" зложили: **Кооператива в Пикуличах** 7·33 зол.; на весіллю у **Миколи Медведя** в Новосільцях 2·65 зол.; **Чупило Андрій в Болестрашичах** збірка на весіллю 5·47 зол.

Подяка.

Складаю щиру подяку Високоповажаним Паням: Барчинській, Ґулковій та Дмитруковій і дир. Калиняковi І. за старанну та безкорисну опіку наді мною в часі перебування в золочівській тюрмі.

Високоповажаним Панам Меценасам Др. Я. Олесницькому. Др. А. Ґулці, Ю. С. Струсевичеві й Др. Т. Ваньові дякую щиро за успішну інтервенцію й опіку в часі мойого перебування в тюрмі.

В Золочеві, дня 29. XI. 931.

КАЧАЛУБА ТЕОДОР,
б. вязень.

Тарифа оголошень: За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 3 шпальт анонсових) 0·50 зол., для дрібних промисловців Укр. інстит. 0·30 зол. Дрібні оголош. по 0·25 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 2·— зол., для шукаючих праці подані безпосередно до адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 1·—зл. (за 1 мм.), на першій сторінці 1·50 зл. (за 1 мм.)

За редакцію відповідає: Володимир Зиблікевич. З друкарні А. Блюя в Перемишлі.